

L'EVANGELI DE JOAN «MARC»

Tot recordant les redaccions de Marc

Avui hi ha gent nova. Benvinguts. Els qui fa temps que ens trobem, estem habituats ja a un cert tipus de llenguatge. A partir d'una hipòtesi nova, en vies de publicació, sobre l'existència de tres redaccions successives fetes pel mateix Marc a mesura que anuncià l'evangeli a auditoris tan diferenciats com el poble jueu o el món pagà, hem anat comentant la primera redacció que hauria estat composta a la ciutat de Jerosòlima (un terme neutral per a designar la ciutat: Marc no emprà mai el terme tècnic 'Jerusalem', que connotava la institució religiosa jueva: dirigents, Temple, Torah, etc.). I, més en concret, en el si de «la comunitat de la Maria, la mare de Joan a qui hom anomena Marc», és a dir on l'evangelista impartia l'ensenyança (vegeu Fets 12,12). En aquest moment estem comentant les perícopes de segona i tercera redacció. La segona redacció correspondria a la predicació de la bona notícia que Marc va emprendre en companyia de Bernabé a Xipre, després que aquest trenqués definitivament amb Pau, per no estar d'acord amb la manera com Pau pretenia continuar duent la missió als pagans (vegeu Fets 15,36-39). Com anem comprovant, Marc hauria inserit aquí i allà noves seqüències, generalment desdoblaments de les de primera redacció, a fi de fer front a la nova problemàtica que se li plantejava en la societat pagana. La tercera redacció consta tan sols de 7 seqüències, en les que Jesús insisteix en privat als deixebles més propers a ell per la seva manca de comprensió: «Com? Encara no enteneu ni compreneu? La vostra ment està completament obcecada» (8,17). Possiblement reflecteixen la situació amb què Marc es topà quan arribà a Roma. Les tres redaccions són del mateix autor. El seu nom és Joan, la seva funció com a evangelista, quan està activada, s'indica amb un participi present, «el qui hom anomena Marc», i quan està desactivada, amb el pretèrit, «l'anomenat Marc». Formava part de l'església/comunitat de Jerosòlima, contradistinta de l'oficial, l'església de Jerusalem presidida pels apòstols. Aquesta petita comunitat estava presidida per «la Maria, la mare de Joan a qui hom anomena Marc», una comunitat ben coneguda de Teòfil, el personatge a qui Lluc va adreçar el seu escrit (vegeu el Pròleg de Lluc).

Per a endinsar-se en l'Evangelí de Marc, com en qualsevol text antic, cal tenir una preparació adequada amb un bon coneixement de la llengua grega en què fou escrit, comptar amb tota mena de mitjans (gramàtiques, diccionaris, sinopsis, concordàncies, obres de consulta, estudis...) i sobretot afinar cada vegada més els instruments que han de servir per a analitzar el text. A més dels que et proporcionen els innumbrables estudis anteriors, has d'afinar cada vegada més els teus propis instruments descobrint camins inexplorats o poc trepitjats, on el text encara és verge i et pot fer sentir els tons i les aromes que sonaven i es respiraven en l'ambient del compositor. I això vol molta dedicació. Generalment es dona per fet que el text del Nou Testament que ens ha arribat fins a nosaltres i que es reflecteix en les traduccions modernes és un text cent per cent o gairebé segur. Som encara pocs els qui posem en quarantena les edicions crítiques modernes del text del Nou Testament, dotades d'un aparat crític impressionant resultant de la col·lació de centenars de manuscrits, d'algunes de les quals s'han fet centenars de mils d'exemplars. El cas és que hi ha un sol manuscrit uncial (els MSS més antics s'escriuen tots en lletres majúscules i sense separació de paraules ni puntuació), l'anomenat Còdex Bezae, que presenta un text força diferent de la gran majoria de MSS, tan antic com els que han servit de base per a les edicions crítiques, però que presenta un tipus de text més arcaic, molt poc retocat, i per tant més proper a l'original. És el text del qual ens servim en les nostres anàlisis.

On ens trobem?

En la darrera sessió vam comprovar com tant la *sisena* com la *setena secció* havien estat redactades en forma de tríptic [A // B \ A'], que les tres perícopes que les integren eren totes de segona redacció (**) i que en els dos tríptics es descrivien dues situacions extremes, la del *paganisme* en rebel·lió i la del *judaisme* moribund. En aquest moment ens trobem en la segona perícopa del primer tríptic (Per. 26). La seqüència que es troba en el centre d'un tríptic és sempre la més important:

VI. SITUACIÓ DESESPERADA DEL PAGANISME

**Per. 25. [A] 5,1-10 *Situació límit del paganisme: el gerasenc*

**Per. 26. [B] 5,11-17 *Els porcs, els valors de la societat pagana*

**Per. 27. [A'] 5,18-20 *Missió de l'home alliberat a la societat pagana*

VII. SITUACIÓ LÍMIT DEL JUDAISME NO CREIENT I DEL CREIENT

**Per. 28. [A] 5,21-24 *La filla del cap de sinagoga s'està morint*

**Per. 29. [B] 5,25-34 *L'hemorroïssa, figura femenina dels deixebles*

**Per. 30. [A'] 5,35-43 *La comunitat del cap de sinagoga torna a la vida*

Perícopa 26. **[B] 5,11-17 *Els porcs, els valors de la societat pagana*

[a] 11 *Hi havia allí, tanmateix, vora la muntanya, un ramat de porcs furgant.*

[b] 12 *Li suplicaven els dimonis dient: «Envia'ns als porcs, perquè retornem a ells.»*

[c] 13 *A l'instant el Senyor Jesús els envià als porcs.*

[d] *Sortiren els esperits immunds i es ficaren dins els porcs.*

[e] *S'abalançà el ramat pel penyasegat cap al mar —dos mil precisament—, i es van anar ofegant en el mar.*

[e'] 14 *Els qui els pasturaven, però, fugiren i ho anunciaren per la ciutat i per les masies.*

[d'] *Aleshores sortiren a veure què havia passat.*

[c'] 15 *Vénen cap a Jesús i contemplen l'endimoniat en persona assegut, vestit i en el seu bon seny, i van agafar por.*

[b'] 16 *Els relataren, però, els qui ho havien vist el que havia passat a la persona de l'endimoniat i el que es referia als porcs.*

[a'] 17 *Llavors es posaren a suplicar-li que se n'anés dels seus confins.*

Un ramat de porcs furgant a la falda de la muntanya

En el *primer element* [a], Marc estableix un net contrast entre la situació desesperada del gerasè i el ramat de porcs. Ens trobem —recordem-ho— en territori pagà; han canviat, però, tant el protagonista, ara és un ramat de porcs, com la composició de lloc, de '*les muntanyes i sepulcres*' de la regió dels gerasencs hem passat a la *falda de la muntanya*. Marc posa èmfasi en el ramat de porcs que *furga plàcidament*, en contrast amb la *legió* d'esperits violents que havien pres possessió del gerasè. El *ramat de porcs* (el text alexandrí el magnifica qualificant-lo de 'gran') simbolitza la riquesa de tot el país, d'una societat pagana òbviament, car els jueus tenien severament prohibit tant de pasturar-ne com de menjar-ne.

Petició dels esperits immunds

En el *segon element* [b] hi llegim una nova petició adreçada a Jesús, aquest cop, pels esperits immunds: «*Li suplicaven els dimonis dient: "Envia'ns als porcs, perquè retornem a ells."*» Alguns còdexs, entre els quals el Vaticà i el Sinaític, no expliciten qui eren els qui ho suplicaven a Jesús, donant a entendre que són els esperits immunds mencionats en la perícopa anterior. El Còdex Bezar explicita que els qui parlen són «els dimonis». Aquests *dimonis* estan relacionats amb la *legió* d'esperits immunds que havien pres possessió del gerasenc, a saber, totes les ideologies fanàtiques de tipus violent que l'incitaven a rebel·lar-se contra les legions romanes. Un altre detall: segons el text normal, els esperits immunds li haurien demanat corporativament («li suplicaren») d'«*entrar*» en els porcs; segons el Còdex Bezae, en canvi, «*els dimonis li suplicaven*», l'un rere l'altre, de «*tornar-se'n*» als porcs, en sentit figurat, d'on havien sortit. 'Esperits immunds', 'dimonis' i 'porcs' són una mateixa cosa. Els valors de la societat pagana opulent exasperen els qui n'estant mancats i els inciten a la rebel·lió.

Assentiment de Jesús

En el *tercer element* [c] es comprova l'assentiment de Jesús, interpretat molt diversament per l'una i l'altra recensió. Segons el text ordinari, Jesús (sense anomenar-lo) hauria accedit simplement a què els esperits immunds es fiquessin dins els porcs: «Els ho va permetre.» El Còdex Bezae, en canvi, precisa molt més: «*A l'instant el Senyor Jesús els envià als porcs*», tal com ells li havien demanat.

«... *el Senyor Jesús...*» és una expressió molt curiosa en l'Evangeli de Marc. En el text normal mai apareix l'expressió "Senyor Jesús"; en canvi, en el Còdex Bezae es presenta dues vegades, una d'elles és aquesta. Vol dir que en el moment en què Marc està redactant aquest text Jesús ja és «el Senyor» (*kyrios*). Ho és des del moment de la resurrecció.¹ El títol de «el Senyor», fa referència a la «senyoria» que Jesús ha reivindicat enfront dels múltiples contravalors del paganisme.

1.- Transcripció del que es va dir en la lliçó de maig (Mc 3,23): «...aquesta darrera expressió no és la normal de Marc. En el text alexandrí no es presenta cap vegada; en el Còdex Bezae dues vegades, aquí i en 5,13. A més, és característica de la segona

Puntualitza que ho va fer *«immediatament»*. Jesús té pressa perquè s'acabi aquesta situació de violència que impedeix qualsevol relació humana. Jesús no pot fer-hi res quan impera la violència. La situació en què viuen les classe marginades en la societat pagana és de violència constant. No solament els romans creen situacions de violència, també la fam, la gran diferència que hi ha entre classes, l'opressió del poble. Totes aquestes coses creen una gran violència. *«A l'instant el Senyor Jesús els envià als porcs»*. Marc empra el gènere masculí, però 'els dimonis', en grec, són neutres: i és que darrere de cada dimoni hi ha una persona. I les persones no són neutres. Aquest joc és constant en l'Evangeli de Marc. És un recurs literari que, en general, els comentaristes no tenen en compte. El predicador ho ha de conèixer i n'ha de fer ús. Diu: *«els va enviar...»* Jesús no envia dimonis, envia persones. Vol que les persones s'alliberin i, per això, els envia *«... cap als porcs.»* Posa en un mateix nivell els dimonis i els porcs (tants dimonis com porcs!). Avui no descriurem la societat benestant a base de 'porcs que estan furgant a la falda de la muntanya', però continuen incitant a la rebel·lió el gran capital, la banca amb ganàncies inaudites, les grans fortunes fruit d'especulacions immobiliàries i corrupció...

Els esperits immunds es ficuen dins els porcs

En el *quart element* [d], els esperits immunds tornen al seu lloc d'origen, els porcs immunds, figura dels contravalors de la societat pagana: *«Sortiren els esperits immunds i es ficaren dins els porcs.»* Jesús els ho permet. Què vol dir això? Vol dir, que des de la perspectiva de Jesús, que ho hagué d'aprendre tot..., primerament va haver d'aprendre el nom, car desconeixia la situació del paganisme (per això li va fallar el primer exorcisme). Conèixer el nom requereix un temps més o menys llarg... Potser Jesús, històricament, no va prendre contacte amb la societat pagana, però és Marc qui està fent aquesta experiència, plenament identificat amb Jesús. Els evangelis són profètics. Els profetes no s'inventen res. Expressen, parlen en nom del "Senyor Jesús". Jahvè, el Senyor, ara és Jesús, i és ell qui parla a través de l'evangelista. Marc s'està encarant amb una situació nova, aprenent el nom. Cosa que Pau no va fer i per això d'entrada no va encertar el camí. Va preferir anar per les 'sinagogues dels jueus' pensant que allà podria continuar amb el llenguatge de sempre. És el que estem fent molts de nosaltres, en les nostres parròquies en general. Un llenguatge que els de fora no entenen en absolut.

Però no n'hi ha prou en conèixer el nom. Fer-los sortir per les bones, exiliant-los, era una solució massa fàcil: els dimonis no l'accepten. Li vénen a dir: "O es moren amb nosaltres tots aquests falsos valors o nosaltres continuarem amb la revolució." Com veieu, és d'una actualitat impressionant. Els problemes mundials no se solucionen a base de posar pedaços... Si no s'eliminen els focus de violència, els motius que mouen la gent a rebel·lar-se, si no s'analitza d'on surt aquesta violència... Ja pots anar desactivant mines i posant-t'hi soldats de l'ONU... Al final haurem de crear un exèrcit mundial només per a protegir-nos. Jesús ha après la lliçó, a l'instant. Ha vist clar que l'única manera d'alliberar les persones és eliminant els mòbils que els portaven a la rebel·lió. Aquests són els principis. Però, com s'apliquen en la nostra situació? Ja és interessant, però, saber per on hem d'anar.

«Sortiren els esperits immunds i es ficaren dins els porcs.» Han deixat l'home lliure i han pres possessió dels porcs, formant un tot indissoluble. En contrast amb aquell home que a cops de pedra, com els qui s'autoimmolen amb un cotxe bomba, els porcs estaven furgant a la falda de la muntanya, com si no hagués passat mai res.... Igualment, entre nosaltres, les borses nacionals i mundials puguen i puguen, les grues de les empreses constructores puguen i puguen i fan pujar la borsa, com si no passés res, de tant en tant n'inxampen algun en alguna operació 'malaia', però n'hi ha tants...: els països rics cada cop són més rics, i no passa res... I nosaltres, mentre ens tapin la boca amb un bocí de pa, callem.

Ofegament del ramat de porcs

En el *cinquè element* [e], correlatiu del primer [a], Marc contraposa l'abalançament del ramat cap al mar amb l'ofegament progressiu dels contravalors que s'havien apoderat de l'home a la furgada plàcida del ramat de porcs, mentre l'home es debatia entre la desesperació i la mort. Tota aquella ràbia que sorgia del seu interior, tota aquella violència que menava l'home a cercar la mort, a viure entre els sepulcres, a

redacció car hi apareix el nom de Jesús, però amb la puntualització que es tracta de «el Senyor». Què li ha fet explicitar aquí el terme "el Senyor"? Recordem l'expressió de primera redacció: «Senyor és el Fill de l'home també del dissabte» (2,28). Tot sembla com si Marc, en segona redacció, hagués volgut ampliar la 'senyoria' de Jesús (l'expressió grega *ho kurios* és una referència clara a «el Senyor» ressuscitat) responnent als atacs que la comunitat creient hagué de suportar de part dels lletrats vinguts de la capital.»

autolesionar-se amb cops de pedres..., ara s'ha traspasat als qui l'havien provocada: «*S'abalançà el ramat pel penyasegat cap al mar —dos mil precisament—, i es van anar ofegant en el mar.*» No aneu, però, a aquella regió... a veure si trobeu alguna resta dels 2.000 porcs... No. Tot és una construcció literària. Marc l'ha construïda inspirant-se en la geografia del lloc. Però, no cal que aneu a identificar on són els penyasegats, ni on furgaven els porcs, ni que s'ofegui ningú. El llenguatge de tipus figurat s'ha de mantenir en aquest nivell. En el moment en què el baixes a la vida real i l'historicitzes fas fonamentalisme, que és el que fem gairebé sempre. Ens queixem dels fonamentalismes religiosos que pul·lulen arreu, i nosaltres no fem sinó interpretar l'Esclatúra a nivell predominantment històric. Miracles per aquí, multiplicacions de pans per allà, tempestes..., com si es tractés d'un programa de 'reality show'.

«... *dos mil precisament...*», expressa la riquesa d'aquella societat que oprimia els esclaus. Riquesa i exèrcit romà van de bracet, com sempre. Diner i poder van sempre junts. I per dissort nostra, també a l'Església, si bé d'una manera més fina i sempre 'ben justificada', també hi ha bosses de poder. I, si no, pregunteu-ho a la Cope i pregunteu-vos perquè els nostres bisbes callen davant tants escàndols de corrupció i d'injustícia, i es dediquen a parlar de qüestions de moral... Sovint les religions estan al servei d'un tipus de nació, de pensament, d'un tipus de societat, i serveixen de tapadora per als interessos de les grans societats... que les emmanillen amb petrodòlars, petroeuros o el que sigui.

«... *i es van anar ofegant en el mar*». Marc, com qui martelleja, va repetint 'cap al mar...', 'en el mar...', 'es van anar ofegant...' Descriu així un procés molt llarg. Marc s'ha adonat que el projecte de Jesús ja era viable, veu que es pot realitzar perquè ja hi ha qui l'està duent a terme. És factible, no en teoria —les teories nues serveixen de ben poc—, sinó perquè ell i altres l'han experimentat en la vida real. Qualsevol comunitat cristiana que primer actuï, abans de parlar, en podrà després extreure'n principis. Del contrari, són paraules buides que poden ser molt ben presentades, però que no serveixen per a gairebé res. Primer se n'ha de fer l'experiència; aleshores l'experiència il·lumina la ment, i aquesta troba la manera de comunicar de paraula la bona notícia sobre allò que abans hom havia experimentat. La comunitat de Bernabé i Marc, que ha assumit el risc de sortir cap al món pagà i de replantejar-se una pila de noves qüestions, s'adona que les formulacions del primer esbós d'evangeli s'havien quedat curtes. Encarar-se amb aquella nova situació, prendre consciència que els valors de la societat pagana no eren els mateixos valors de la societat jueva i cercar la manera d'entrar-hi, totes aquestes experiències aniran sent inserides per Marc en l'antiga trama evangèlica fins a produir una nova redacció de l'evangeli.

Fugida dels porquerols i anunci del succés

En el *sisè element* [e'] es descriu la reacció negativa dels qui pasturaven plàcidament els porcs: «*Els qui els pasturaven, però, fugiren i ho anunciaren per la ciutat i per les masies.*» Aquells porcs tenien amo, i aquests amos havien encarregat la custòdia del ramat a uns senyors que s'han quedat sense feina. L'ofegament dels porcs, que ha estat positiu per a l'home oprimat, és negatiu per als opressors, a sou dels quals estaven els porquerols. La destrucció dels porcs significa la ruïna econòmica d'aquella societat. S'han quedat sense riquesa. Jesús ha alliberat l'home, però els qui l'oprimien no volen pagar aquell alt preu. Els valors del sistema trontollen: per això 'els porquerols' corren a anunciar-ho als amos de 'les ciutats i masies'. Com podeu veure tot això és llenguatge figurat. Els amos dels porcs el podrien portar als tribunals. El preu que s'ha pagat repercuteix negativament en la seva economia de mercat.

Acorriment dels habitants de la regió: por davant l'home que ha recobrat el seny

En els següents *elements setè i vuitè* [d'] i [c'] trobem la reacció dels amos, la gent de la ciutat i de les masies: «*Sortiren a veure què havia passat.*» Els afectats per l'alliberació de l'home, els detentors del poder econòmic, venien a exigir explicacions sobre el que havia succeït, però es troben que la situació s'ha capgirat: «*Vénen cap a Jesús i contemplen l'endimoniat en persona assegut, vestit i en el seu bon seny, i van agafar por.*» Què és el que veuen? Els qui havien sortit per a veure què havia passat acudeixen a Jesús i contemplen que «*l'endemoniat*», conegut per tothom per la seva violència, havia recobrat el seny. Abans, quan topaven amb aquell home fanàtic, fora de si (disposat a morir matant), és lògic que li tinguessin por. Però, ara, per què els fa por? Heus aquí que l'home assenyat fa por... És obvi, mentre la gent tingui por i visqui en la misèria no aixecarà ni un dit. Però l'home assenyat és perillós; a més, està assegut, com qui dóna una lliçó, ja és un mestre que pot parlar de les seves experiències. L'home alliberat fa por a tota mena de poder, és evident.

Relat retrospectiu sobre el que havia succeït

El *penúltim element* [b'], conté un relat retrospectiu que fa referència a allò que els porquerols havien contat per la ciutat i les masies sobre l'endimoniament i la sort dels porcs: «*Els relataven, però, els qui ho havien vist el que havia passat a la persona de l'endimoniament i el que es referia als porcs.*» S'explica de nou tot el procés tal com ha passat. És la manera com l'evangelista Marc invita la comunitat a repetir la lliçó, per tal que cali a fons i no se'n perdi ni un borrall. La societat està ben jerarquitzada: els amos, els porquerols, els porcs ... el gerasè. Com més pes té la jerarquia, més opressió s'exerceix en la base; i com més s'oprimeix, més perill hi ha que esclati la violència.

Petició insistent dels habitants de la regió a Jesús

En el *darrer element* [a'], els habitants de la regió que ja havien estat informats sobre el que havia succeït, tot just arribar, es posen a suplicar a Jesús que se'n vagi ben lluny, al seu petit món jueu: «*Llavors es posaren a suplicar-li que se n'anés dels seus confins.*» El preu que havien pagat perquè l'home recuperés el seny era massa elevat. Mentre ells podien tenir els porcs furgant, l'existència d'uns quants incorformistes no els feia perdre la son..., això sí, mentre visquessin ben lluny, a les muntanyes i en els sepulcres, i els deixessin el camp lliure per a les seves especulacions immobiliàries. I si no, quan els convingui, de tant en tant, ja faran una ràtzia i miraran d'escarmentar-los. Com veieu aquesta perícopa és d'una gran actualitat, tot i que el llenguatge no és el de la nostra societat industrial.

És curiós que la perícopa/seqüència central comenci i acabai amb el mateix verb (vv. 10 i 17) *parakaleo*, 'suplicar amb insistència', si bé els respectius subjectes són ben diferents: d'una banda, els dimonis; de l'altra, els amos dels porcs. O potser també són un mateix personatge?

Perícopa 27. **[A'] 5,18-20 Missió de l'home alliberat a la societat pagana

- [a] 18 *Mentre pujava ell a la barca, començà a suplicar-li el qui havia estat endimoniament que el deixés anar amb ell.*
- [b] 19 *Però Jesús no li ho permeté i li digué: «Vés a casa teva, prop dels teus, i conta'ls allò que per tu Déu ha fet i com s'ha compadit de tu.»*
- [a'] 20 *Se n'anà i es posà a proclamar per la Decàpolis allò que Jesús havia fet per ell, i tots se n'estranyaven.*

La tercera perícopa és molt breu. Sempre em queda el dubte de si aquest llarg relat del gerasè constituïa un tríptic de tres perícopes (Pers. 25, 26, 27) o una sola seqüència. M'he decantat per un tríptic, pel paral·lelisme amb el tríptic que examinarem a continuació referent a la situació del judaisme.

Petició de l'ex-endimoniament a Jesús

En el *primer element* [a] es comprova com aquell individu forassenyat que trespava per les muntanyes, que havia estat endimoniament, posseït per una legió de fanatismes, suplica ara a Jesús que el deixi anar amb ell: «*Mentre pujava ell a la barca, començà a suplicar-li el qui havia estat endimoniament que el deixés anar amb ell.*» La situació ha canviat radicalment: ja no ens trobem a la muntanya o entre els sepulcres, ni a la falda de la muntanya, sinó tocant al mar. Jesús ja està pujant a la barca. La barca representa la comunitat amb què ha vingut fins aquí, tot i que els deixebles que sens dubte l'acompanyaven mai no han estat mencionats, ni al principi ni durant tot el relat ni en el moment de partir. Ara se'n torna amb la mateixa barca. De fet, li han suplicat que creués altre cop la frontera entre el món pagà i el món jueu, i es disposa a creuar el llac cap a la riba oposada, la riba jueva. A la societat pagana no li interessien solucions tan radicals com la que acabem d'examinar. Marc ho ha apuntat tan sols. El missatge de Jesús, quan s'aplica en la seva radicalitat, molesta a la societat dominant, perquè l'obligaria a canviar els principis bàsics en què es fonamenta. I Jesús se'n va sense més. Si ens atenim a la primera redacció, Jesús, malgrat hagués manifestat la intenció de 'creuar a l'altra riba' (cf. 4,35), hauria hagut de desistir degut a la tempesta que havien aixecat els deixebles, negant-se en rodó a secundar els seus plans (cf. 4,37ss.). En segona redacció, Marc li ha fet creuar el llac, però ara torna al punt de partida.

«... començà a suplicar-li el qui havia estat endimoniament que el deixés anar amb ell». Torna a presentar-se el verb *parakaleo*: i és que no paren de 'suplicar-li', si bé per diferents motius. Ara la súplica no prové dels dimonis ni dels habitants de la regió: és el mateix individu que havia estat endimoniament qui 'començà

a suplicar-li' que voldria formar part del seu grup. L'home assenyat s'adona que allí no hi té res a dir o li sembla que no pot fer-hi res. La seva gent no està disposada a renunciar als seus valors crematístics. I pensa que es trobarà molt millor en companyia de Jesús.

Encàrrec de Jesús al gerasè

En el *segon element* [b], el central, Jesús proposa a l'home que havia estat posseït per tantes ideologies alienants, que tenia el seu *habitable* en els sepulcres, que se'n vagi a *la seva casa/família*, prop dels seus: «Però Jesús no li ho permeté i li digué: “Vés a casa teva, prop dels teus, i conta'ls allò que per tu Déu ha fet i com s'ha compadit de tu.”» L'alternativa que Jesús proposa al gerasè és molt clara. No li interessa tenir vocacions de Gerasa, de l'Àfrica o de Sudamèrica... Li ve a dir: 'Projecta't tu, explica als teus la teva experiència. Tu l'has superada no sense dolor. Qui millor que tu, que has experimentat una violència tan extrema i que ara estàs en el teu bon seny, pot explicar als altres el que tu has viscut?'

Missió a la Decàpolis

En el *darrer element* [a'], Marc descriu els inicis de la predicació del missatge en territori pagà per les deu ciutats hel·lenistes ('Decàpolis', en grec), situades a l'est del mar de Galilea: «*Se n'anà i es posà a proclamar per la Decàpolis allò que Jesús havia fet per ell, i tots se n'estranyaven.*» Per al gerasè la Decàpolis era casa seva, era el món dels pagans. Jesús se'n va d'aquell territori perquè veu que ell no està preparat, ni és la seva missió. La seva missió és Israel, la casa d'Israel. Llegint entre línies, Marc vol deixar ben clar en segona redacció que Jesús era conscient de ser el Messies d'Israel i que la missió al paganisme s'havia d'esperar: era la comunitat cristiana la que l'havia de dur a terme..., després que ell hagués fracassat com a Messies del poble escollit! D'alguna manera Joan Marc està projectant en aquests passatges les seves experiències missioneres. Ell era jueu, però un jueu hel·lenista (de parla grega) provinent de la diàspora (probablement de Xipre, com el seu oncle Bernabé; vegeu Fets 4,36 i Col 4,10). Per la seva ascendència i família, coneixia molt bé quina era la situació del paganisme i l'extrema marginació que patien els esclaus en la societat pagana. Per això podia adaptar millor que ningú el missatge de Jesús a la nova situació que s'havia creat després del fracàs de Jesús.

«... i tots s'estranyaven»: és normal que se n'estranyessin perquè els estava explicant unes experiències a les que no estaven habituats. No era aquest el llenguatge normal que havien sentit. Marc traïx amb aquesta frase l'experiència que ell mateix està fent, car la gent s'estranya molt del missatge que els està proclamant... Quina incidència tingué? No ho diu: segurament devia ser molt minsa. Qui vol tenir èxit, que no prediqui l'evangeli. Ha de ser molt de tu a tu, de persona a persona. Mirant de no crear gaires estructures, car a la llarga ho ofeguen tot. Potser per això posarà com a cloenda del seu evangeli la total incomunicació de les dones que havien tingut l'experiència del Ressuscitat. Clourà constatant que «no digueren res a ningú, car tenien por». Tingueren por de comunicar la seva experiència «als deixebles» institucionals i, en particular, «a Pere», que havia negat de ser-ne, tement que no els en farien cas (vegeu 16,7-8). Algú, però, li va fer cas, altrament no s'hauria conservat aquest evangeli.

Josep Rius-Camps.
Sant Pere de Reixac, 15 d'octubre 2006.